

Zaistenie vecí a majetku¹

Kurilovská, L., Kordík, M.*

KURILOVSKÁ, L., KORDÍK, M.: Zaistenie vecí a majetku. Právny obzor, 103, 2020, č. 1, s. 29 – 41.

Seizure of items and property. The paper deals with the methods of seizure of property in criminal proceedings and with the individual institutes that may be used for this purpose. This is a form of vademecum of the financial investigation, which is currently one of the priorities of criminal policy. The paper responds in the text to the latest development of the decision-making activities of the courts and tries to point out certain stereotypes that are already overcome by the decision-making activity in selected decisions.

Key words: *seizure of property, seizure of property, seizure of property, seizure of property, seizure of property, seizure of a victim claim.*

Aby mohlo byť dosiahnuté zákonné odobratie (odčerpanie) príjmov z trestnej činnosti alebo inej veci uložením príslušného trestu alebo ochranného opatrenia, aby nedošlo k zmareniu alebo sťaženiu výkonu trestu alebo ochranného opatrenia, prípadne uspokojenia nároku poškodeného, je potrebné príjmy z trestnej činnosti alebo inú vec, nárok poškodeného, za podmienok upravených v Trestnom poriadku zaistiť (zabezpečiť zaistenie), aby ich obvinení (páchatelia) alebo iné osoby neodstránili z dosahu orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Pri zaistení (zabezpečení zaistenia) príjmu z trestnej činnosti alebo inej veci sa postupuje podľa ustanovení Trestného poriadku. Okrem ustanovení o zaistení nároku poškodeného podľa § 50 Trestného poriadku je na účely zabezpečenia výkonu trestu prepadnutia majetku, výkonu trestu prepadnutia veci alebo ochranného opatrenia na zhabanie veci potrebné postupovať podľa § 425, resp. podľa § 428 Trestného poriadku a podľa § 461 ods. 2 Trestného poriadku.

V súvislosti s problematikou zaistenia vecí na účely nároku poškodeného alebo na účely ich prepadnutia alebo zhabania je potrebné uviesť, že policajť ako orgán činný v trestnom konaní nevydáva žiadne rozhodnutie (uznesenie) o zaistení majetku, veci alebo rozhodnutie o zhabaní veci. Takáto právomoc patrí výlučne prokurátorovi v prípravnom konaní alebo súdu. Zo strany policajta ako orgánu činného v trestnom konaní prichádza do úvahy súčinnosť pri faktickom, reálnom výkone zaistenia takejto veci alebo majetku, pričom sa postupuje primerane podľa § 50 ods. 2 a 3, § 94 až 96 Trestného poriadku. Taktiež, ako už bolo uvedené, problematika zaistenia vecí je okrem Trestného poriadku upravená aj nariadením ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 v zne-

* Dr. h. c. prof., JUDr. Lucia Kurilovská, PhD., Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave; doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD., Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave.

¹ Príspevok je podporený grantom APVV č. 15-0740 – Návoďy a nástroje na efektívnu elimináciu protiprávnych konaní v spojení s možnou insolveniou. Spoluautori sú riešiteľmi grantu APVV č. 15-0740 – Návoďy a nástroje na efektívnu elimináciu protiprávnych konaní v spojení s možnou insolveniou. Spoluautori sú riešiteľmi grantu APVV č. 15-0740 – Návoďy a nástroje na efektívnu elimináciu protiprávnych konaní v spojení s možnou insolveniou.

ni neskorších nariadení a taktiež bude riešená aj v pripravovanom zákone o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku.

Zaisťovanie podľa účelu

A) Zaistenie hnuteľných vecí a majetku na účely nároku poškodeného

Poškodený, ktorému bola trestným činom spôsobená majetková škoda, má nárok vo vzťahu k obvinenému na náhradu takto vzniknutej škody. Za týmto účelom je možné zaistiť majetok, majetkové práva obvineného práve na účely zaistenia nároku poškodeného na náhradu škody. Súčasne predstavuje zaistenie nároku poškodeného aj spôsob odčerpávania výnosov z trestnej činnosti. Teda inštitút zaistenia nároku poškodeného podľa § 50 Trestného poriadku nie je možné využiť v štádiu vedenia trestného konania vo veci, pretože nárok poškodeného je možné zaistiť výhradne na majetku a majetkových právach, ktoré sa viažu na osobu obvineného, t. j. až po vznesení obvinenia takejto osobe, alebo v trestnom konaní, kde určitá osoba nemá postavenie poškodeného. Zaistenie je možné nielen na majetku alebo majetkových právach obvineného, ale aj na majetku právnickej osoby, ku ktorým má obvinený právny vzťah, tak ako to taxatívne vymenúva Trestný poriadok v § 50 ods. 1 písm. c) a d). Uspokojenie nároku poškodeného je tiež spôsobom, ktorý odčerpáva príjem z trestného činu páchatel'a získaný na škodu majetku iného a má prednosť pred uložením trestu prepadnutia veci alebo ochranného opatrenia na zhabanie veci.

Samotné podmienky, pri ktorých je možné zaistiť nárok poškodeného, sú upravené v § 50 Trestného poriadku, pričom zákonným predpokladom na takýto postup je existencia dôvodnej obavy, že uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom bude sťažované alebo marené (napr. pokus obvineného predať majetok, ktorého hodnota sa približuje k výške priznaného nároku poškodeného na náhradu škody). Rozsah, do akej výšky je možné zaistiť nárok poškodeného, je limitovaný pravdepodobnou výškou spôsobenej škody. Z majetku alebo z majetkových práv obvineného by nemalo byť teda zaistené nič nad rámec pravdepodobnej výšky spôsobenej škody. Túto skutočnosť je potrebné aplikovať v kontexte s § 51 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého zaistenie treba obmedziť, ak sa ukáže, že nie je potrebné v rozsahu, v akom bolo nariadené. V praxi sa môže vyskytnúť takáto situácia napríklad v prípade, ak sa výška reálne spôsobenej škody zníži na základe vyčíslenia škody napr. po znaleckom skúmaní, vrátením veci, čiastočnou náhradou škody zo strany obvineného atď. V takom prípade je potrebné rozsah zaistenia primerane obmedziť.

Nárok poškodeného na náhradu škody je možné zaistiť v zmysle zákonných ustanovení § 50 ods. 1 Trestného poriadku jednak na:

- a) majetku obvineného (zaistenie je možné aj na majetku, ktorého je obvinený podielovým spoluvlastníkom ako aj na majetku patriacom do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak ide o zaistenie nárokov poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom jedného z manželov počas trvania manželstva),

- b) majetkových právach obvineného v právnickej osobe, v ktorej má obvinený majetkovú účasť,
- c) majetkových právach právnickej osoby, v ktorej má obvinený majetkovú účasť, alebo je štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom iného orgánu, prokuristom, vedúcim organizačnej zložky podniku, ktorý je zapísaný do obchodného registra, alebo vedúcim podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, ak je na podklade zistených skutočností dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin, za ktorý je trestne stíhaný obvinený, bol spáchaný v mene alebo v prospech tejto právnickej osoby (podiely obvineného v obchodnej spoločnosti alebo v družstve),
- d) majetkových právach právnickej osoby, v ktorej má priamu alebo nepriamu majetkovú účasť právnická osoba, v ktorej má obvinený majetkovú účasť, alebo je štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom iného orgánu, prokuristom, vedúcim organizačnej zložky podniku, ktorý je zapísaný do obchodného registra, alebo vedúcim podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, ak je na podklade zistených skutočností dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin, za ktorý je trestne stíhaný obvinený, bol spáchaný v mene alebo v prospech tejto právnickej osoby (akýkoľvek podiel na majetku podnikateľa),
- e) na ostatných majetkových právach obvineného.

Pod samotným majetkom obvineného je potrebné rozumieť všetko, čo je vo vlastníctve obvineného. Patria sem najmä hnutelné veci, nehnuteľné veci, spoluvlastnícky podiel na týchto veciach, ako aj pohľadávky a iné majetkové práva. Ostatnými majetkovými právami obvineného sú všetky práva obvineného oceniteľné v peniazoch. Ide najmä o pohľadávky a ich príslušenstvo, práva na plnenia zo zmlúv, práva na ochranné známky, práva k priemyselným vzorom, licenčné práva, autorské práva a pod. Majetkovými právami obvineného v právnickej osobe sú podiely obvineného v obchodnej spoločnosti alebo družstve.

Pri zaistení majetku obvineného zákon vyžaduje vydať uznesenie, ktoré okrem všeobecných náležitostí podľa § 176 Trestného poriadku musí obsahovať aj presnú špecifikáciu majetku, ktorý sa má zaistiť, a to ich konkrétnym opisom. Ďalšou obsahovou náležitosťou uznesenia je vyjadrenie zákazu pre obvineného alebo právnickú osobu nakladať so zaisteným majetkom, resp. majetkovými právami. Negatívne vymedzenie vo vzťahu k možnosti zaistenia nároku poškodeného je upravené v § 50 ods. 3 Trestného poriadku, v zmysle ktorého nemožno zaistiť nárok, ktorý nemožno v trestnom konaní uplatniť (napr. nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia, nárok, o ktorom už bolo rozhodnuté v civilnom konaní). Takisto sú vyňaté veci, ktoré nemožno podľa občianskoprávných predpisov postihnúť výkonom súdneho rozhodnutia, ani pohľadávky obvineného na výplatu odmeny z pracovného pomeru alebo obdobného pomeru, pohľadávky na výplatu výživného a na výplatu dávok z nemocenského poistenia a dávok sociálneho zabezpečenia.

O samotnom zaistení nároku poškodeného rozhoduje súd na návrh prokurátora alebo poškodeného, v prípravnom konaní prokurátor na návrh poškodeného. Poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obža-

lovanému povinnosť nahradiť túto škodu. Návrh musí uplatniť najneskôr do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania a musí byť z neho zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok uplatňuje. V prípravnom konaní môže prokurátor nárok zaistiť aj bez návrhu poškodeného, ak si to vyžaduje ochrana jeho záujmov, najmä ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania. Pôjde o situácie, keď poškodený, či už z objektívnych dôvodov, napr. pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste, alebo aj zo subjektívnych dôvodov – choroba, negramotnosť, jazyková bariéra a pod., nemohol podať, resp. nepodal návrh na zaistenie svojho nároku na náhradu škody, pričom hrozí, že by mohlo dôjsť k zmareniu uspokojenia jeho nároku. O zaistení nároku poškodeného treba vždy poškodeného upovedomiť, a to bez ohľadu na to, či k zaisteniu došlo na základe návrhu poškodeného alebo bez návrhu. Ak by však návrh poškodeného na zaistenie nároku na náhradu škody nebol dôvodný, tak súd a v prípravnom konaní prokurátor sú povinní takýto návrh zamietnuť.

Trestný poriadok neuvádza, kedy má policajt zabezpečovať uznesenie o zaistení nároku poškodeného podľa §50 ods. 2 Trestného poriadku, avšak je vždy vhodnejšie ho zabezpečiť pred faktickým výkonom zaist'ovacieho úkonu (vydanie veci, odňatie veci, príkaz na prehliadky atď.), najlepšie súčasne so zabezpečením príkazu alebo súhlasu na zaist'ovací úkon. Toto rozhodnutie je totiž právnym titulom zaistenia uvedených vecí, resp. majetku. Pričom je vhodné, aby príkaz alebo súhlas so zaist'ovacím úkonom odkazoval na uznesenie o zaistení nároku poškodeného.

Keďže ide o zaistenie nároku poškodeného voči obvinenému, úkony smerujúce k zaisteniu takýchto vecí je možné robiť až v štádiu trestného stíhania proti osobe.

Samotné pravidlá nakladania so zaisteným hnutel'ným majetkom a nehnuteľným majetkom sú upravené jednak v Trestnom poriadku, v nariadení ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 v znení neskorších nariadení a budú predmetom aj novej právnej úpravy v zmysle zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku.

Podmienky na zrušenie zaistenia nároku poškodeného sú vymedzené v ustanovení § 51 Trestného poriadku. V zmysle tohto ustanovenia sa zaistenie zruší, ak:

- a) zanikol dôvod, pre ktorý bolo o zaistení rozhodnuté (teda pominula dôvodná obava, že uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom bude marené alebo s'ťažované, najmä ak obvinený nahradil poškodenému spôsobenú škodu, alebo ak súd rozhodne o povinnosti nahradiť poškodenému spôsobenú škodu, zabezpečí dostatočné garancie schopnosti splniť uloženú povinnosť, napr. uložením finančnej sumy do úschovy, resp. vinkulovaním prostriedkov na osobitnom účte a pod.),
- b) bolo trestné stíhanie právoplatne zastavené alebo sa skončilo právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom (týmto však nie je dotknuté právo poškodeného na náhradu škody v civilnom konaní),
- c) uplynuli dva mesiace odo dňa, v ktorom nadobudol právoplatnosť rozsudok, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo odo dňa, v ktorom nadobudlo právoplatnosť uznesenie, ktorým bola vec postúpená inému orgánu.

Samotné rozhodnutia týkajúce sa jednak zaistenia nároku poškodeného, ako aj rozhodnutia o obmedzení zaistenia, vyňatí vecí zo zaistenia a zrušení zaistenia, majú formu uznesenia, voči ktorým je prípustná sťažnosť. Takáto sťažnosť má odkladný účinok, ak ide o uznesenie o zrušení zaistenia, obmedzení zaistenia alebo vyňatí zo zaistenia, čím sa zabezpečuje, že k uvoľneniu zaisteného majetku, resp. jeho časti dôjde v prípade podania sťažnosti až po preskúmaní dôvodnosti a zákonnosti uvedených rozhodnutí.

Z uvedeného vyplýva, že policajt ako orgán činný v trestnom konaní reálne nevydáva žiadne rozhodnutie o zaistení majetku. V rámci prípravného konania, keď sa predpokladá, že takýto policajt má širší prehľad o vyšetrovanej veci, o majetkových pomeroch obvineného, predkladá príslušnému prokurátorovi len podnet na vydanie rozhodnutia na zaistenie veci, resp. iným vhodným spôsobom upovedomí príslušného prokurátora o potrebe zaistiť majetok obvineného pre účely zaistenia nároku poškodeného.

Na účely zaistenia nároku poškodeného možno využiť voči obvinenému (FO aj PO) nasledujúce zaist'ovacie inštitúty:

- Zaistenie nároku poškodeného podľa § 50 Trestného poriadku;
 - *ak je potrebné zaistiť obchodný podiel v spoločnosti (nie akcie!) je potrebné dať podnet prokurátorovi postupovať podľa § 50 ods. 1, písm. b), písm. c), písm. d) Trestného poriadku a uznesenie prokurátor doručiť v zmysle § 50 ods. 2 Trestného poriadku registrovanému súdu, ktorý spoločnosť zapísal.*
 - *ak je potrebné zaistiť nehnuteľnosť je potrebné podať podnet podľa § 50 ods. 1, písm. a) Trestného poriadku a uznesenie prokurátor doručiť príslušnému Okresnému úradu, katastrálny odbor podľa § 50 ods. 2 Trestného poriadku.*
 - *ak je potrebné zaistiť majetkové právo z patentu, úžitkový vzor, autorstva je potrebné postupovať podľa § 50 ods. 1, písm. e) Trestného poriadku a uznesenie o zaistení prokurátor doručiť na Úrad priemyselného vlastníctva SR alebo na Slovenský ochranný zväz autorský.*
- Vydanie veci podľa § 89 Trestného poriadku²;
 - *použije sa v prípade, ak ide o hotovosť, cennosti, hnutel'né veci a listinné cenné papiere podľa prílohy 1, ktorými sa má uspokojiť nárok poškodeného podľa § 50 ods. 1, písm. a) Trestného poriadku. Ak ide o peňažné prostriedky na účte v banke, je potrebné postupovať podľa špeciálneho ustanovenia § 95 ods. 9, resp. § 96 ods. 6 Trestného poriadku.*
- Zaistenie počítačových údajov podľa § 90 Trestného poriadku;
 - *na účely zaistenia elektronických peňazí, kreditov, kryptomien, ktorým sa má uspokojiť nárok poškodeného podľa § 50 ods. 1, písm. a) Trestného poriadku. Príkaz sa doručuje osobe, ktorá má uvedené počítačové údaje pri sebe, resp. vo svojej moci.*
- Odňatie veci podľa § 91 Trestného poriadku;
 - *pozri výklad k vydaniu veci vyššie.*

² V zmysle § 130 ods. 1, písm. c), d) a písm. g) Trestného zákona sa za vec považujú aj cenné papiere bez ohľadu na ich podobu, peňažné prostriedky na účte, ako aj majetkové práva alebo iné peniazmi ocenené hodnoty.

- Prevzatie zaistenej veci podľa § 92 Trestného poriadku;
 - použije sa najmä v prípade zaistenia podľa § 21 zákona o PZ s poukazom na ustanovenie § 29 a zákona o PZ.
- Zaistenie peňažných prostriedkov podľa § 95 ods. 9 Trestného poriadku;
 - Na účely zaistenia nároku poškodeného je možné využiť inštitút zaistenia peňažných prostriedkov na účte v banke podľa § 95 ods. 9 Trestného poriadku, ktorý rozširuje dôvody použitia týchto zaistovacích inštitút aj na potreby zaistenia nároku poškodeného. Ak je potrebné zaistiť nárok poškodeného, nie je možné postupovať podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku alebo § 96 ods. 1 Trestného poriadku, pretože ich účelom je zaistiť výnos z trestnej činnosti.³

Pričom v zmysle § 95 ods. 1 Trestného poriadku je možné vydať príkaz na zaistenie peňažných prostriedkov aj a peňažné prostriedky dodatočne došlé na účet vedený v banke, a to aj vrátane príslušenstva, ak sa dôvod zaistenia vzťahuje aj na ne.

Príkaz na zaistenie peňažných prostriedkov vydáva v zmysle § 95 ods. 1 Trestného poriadku predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor. Ak vec neznesie odklad, napr. pre reálne nebezpečenstvo, že peniaze z účtu budú vybrané alebo s nimi bude naložené iným spôsobom, ktorý znemožní ich ďalšie použitie na účely trestného konania,⁴ môže prokurátor vydať takýto príkaz aj pred začatím trestného stihania. V tomto prípade však musí príkaz najneskôr do 48 hodín potvrdiť sudca pre prípravné konanie, inak stráca platnosť.

Príkaz musí byť v zmysle § 95 ods. 3 Trestného poriadku vydaný písomne, musí byť odôvodnený a ak v čase rozhodovania o zaistení možno vyčísliť aj sumu, na ktorú sa vzťahuje, táto sa v ňom uvedie v príslušnej mene.

Trestný poriadok upravuje v zmysle § 95 ods. 4 Trestného poriadku obmedzenie zaistenia tak, že toto sa nemôže vzťahovať na peňažné prostriedky, ktoré sú potrebné na uspokojovanie nevyhnutných životných potrieb obvineného alebo osoby, ktorej boli zaistené, na uspokojovanie životných potrieb osoby, o ktorej výchovu alebo výživu sú obvinení alebo osoba, ktorej boli peňažné prostriedky zaistené, povinní sa podľa zákona starať.

Súčasne platí, že je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní (najmä prokurátora v prípravnom konaní) zabezpečiť ochranu takto zaistených prostriedkov, napr. aj zrušením ich zaistenia a uložením povinnosti obvinenému previesť ich do iného peňažného ústavu, alebo uložiť, napr. povinnosť obvinenému zložiť dané prostriedky do depozitu, ak banka, ktorá peňažné prostriedky zaistila, má problém s likviditou a hrozí jej konkurzné konanie.⁵
- Zaistenie zaknihovaných cenných papierov podľa § 96 ods. 6 Trestného poriadku;⁶

³ Nález ÚS SR I. ÚS 122/2018-123 z 30. 01. 2019.

⁴ ČENTĚŠ, J. a kol. Trestný poriadok – Veľký komentár. Eurokódex, 2014, s. 273.

⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 117/06 zo dňa 23. 08. 2006.

⁶ Sústavu cenných papierov v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len *zákon o cenných papieroch*) tvoria:

- a) akcie,
- b) dočasné listy,

- o *Ak je potrebné zaistiť akcie akciovej spoločnosti alebo iné zaknihované cenné papiere uvedené v prílohe č. 1. Pozri výklad k § 95 ods. 9 vyššie.*
- Domovú prehliadku, osobnú prehliadku a prehliadku iných priestorov a pozemkov podľa § 99 ods.1 Trestného poriadku;
 - o *V súvislosti s použitím domovej prehliadky, osobnej prehliadky a prehliadky iných priestorov a pozemkov podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku je potrebné zdôrazniť, že ak vyšetrovateľ pripravuje realizáciu domovej prehliadky, prehliadky iných priestorov a pozemkov, príp. osobnej prehliadky za predikatívny trestný čin, je vhodné, aby do podnetu na podanie návrhu alebo návrhu na vydanie príkazu uviedol ako účel vykonania prehliadky aj zaistiť veci pre potreby zaistenia nároku poškodeného podľa § 50 Trestného poriadku, alebo a súčasne aby špecifikoval, ktoré veci chce takto zaistiť a do akej hodnoty⁷, ak z vykonaného vyšetrovania prichádza toto do úvahy.*

c) podielové listy,

d) dlhopisy

e) vkladové listy,

f) pokladničné poukážky

g) vkladné knižky

h) kupóny

i) zmenky,

j) šeky,

k) cestovné šeky,

l) náložné listy,

m) skladištné listy,

n) skladiskové záložné listy,

o) tovarové záložné listy,

p) družstevné podielnícké listy,

r) investičné certifikáty,

s) vkladové potvrdenky,

t) certifikáty podľa osobitného predpisu,

u) iný druh cenného papiera, ktorý za cenný papier vyhlási osobitný predpis.

- V zmysle § 10 ods. 1, ods. 2 zákona o cenných papieroch cenný papier môže mať podobu listiny, na ktorej je zápis/obsah podľa písmen vyššie – listinný cenný papier, alebo zápisu podľa písmen vyššie v evidencii ustanovenej podľa zákona o cenných papieroch – zaknihovaný cenný papier. O podobe cenného papiera rozhoduje emitent.
- V zmysle § 10 ods. 3 zákona o cenných papieroch akcie na doručiteľa, podielové listy uzavretých podielových fondov, podielové listy otvorených podielových fondov na doručiteľa, dlhopisy na doručiteľa, investičné certifikáty a pokladničné poukážky *môžu mať len podobu zaknihovaných cenných papierov.*
- Evidenciu cenných papierov vedie podľa § 10 ods. 4 zákona o cenných papieroch:
 - o emitent,
 - o centrálny depozitár cenných papierov,
 - o zahraničný centrálny depozitár cenných papierov,
 - o správcovská spoločnosť, ktorá vedie podielový fond,
 - o investičný fond.
- V zmysle § 11 zákona o cenných papieroch cenný papier môže mať formu cenného papiera na meno, cenného papiera na rad alebo cenného papiera na doručiteľa. O forme cenného papiera rozhoduje emitent. Listinné vkladové listy a vkladné knižky môžu mať len formu cenných papierov na meno.

⁷ Napr. cenné veci ako notebooky, zbrane, ktoré sú počas domovej prehliadky alebo prehliadky iných priestorov a pozemkov zaistené primárne, ako veci dôležité pre trestné stíhanie (dokazovanie), nemusia byť

Ak z objektívnych dôvodov nie je možné uznesenie *prokurátora* o zaistení podľa § 50 ods. 2 *Trestného poriadku* získať pred alebo súčasne s príkazom na prehliadku (nie je možné vopred individuálne určiť veci, ktorými sa zaistí nárok poškodeného), je potrebné aspoň v samotnom príkaze a prehliadku rozšíriť dôvod výkonu prehliadky aj na zaistenie nároku poškodeného a uviesť, že sa budú zaisťovať veci do výšky uplatnenej náhrady škody poškodeným. Následne je potrebné zaistiť tieto veci ako dôležité pre trestné stíhanie a dodatočne požiadať *prokurátora*, aby v špecifikovanom rozsahu vydal uznesenie, ktorým sa veci v požadovanej hodnote zaistia.

Ak by v priebehu výkonu prehliadky došlo k nájdeniu ďalších dodatočných vecí než tých, ktoré boli v príkaze uvedené, nie je možné tieto veci zaistiť, a to bez vydania nového príkazu, resp. je potrebné žiadať osobu o dobrovoľné vydanie vecí, a v prípade negatívnej odpovede je potrebné žiadať vydanie nového príkazu.⁸ Výnimkou by bol prípad, ak by ich zaistenie bolo nevyhnutné z dôvodu ochrany života a zdravia, ochrany majetku a iného verejného záujmu.

B) Zaistenie vecí a majetku na účely ich prepadnutia alebo zhabania

Aby mohlo byť dosiahnuté vykonanie trestu prepadnutia majetku, aby nedošlo k zmareniu alebo sťaženiu výkonu tohto trestu, je potrebné majetok za splnenia podmienok upravených v *Trestnom poriadku* zaistiť, aby ho obvinený prípadne neodstránil z dosahu orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Majetok je možné zaistiť iba obvinenému a zaistiť ho môže v prípravnom konaní len *prokurátor*. Teda aj v tomto prípade (tak ako to bolo pri zaistení vecí a majetku za účelom nároku poškodeného) policajt ako orgán činný v trestnom konaní nevydáva žiadne rozhodnutie týkajúce sa zaistenia majetku. Pri zaistení majetku obvineného sa postupuje podľa § 425 a nasl. *Trestného poriadku*, ktorý upravuje postup zaistenia vecí na účely výkonu trestu prepadnutia majetku. Zaistením výkonu trestu prepadnutia majetku rozumieme obmedzenie všetkých práv vlastníka, v tomto prípade obvineného, na majetku, na ktorý sa trest prepadnutia majetku vzťahuje. Treba však uviesť, že vlastnícke právo obvineného sa zaistením majetku nemení. Na rozhodnutie o zaistení majetku musia byť splnené podmienky uvedené v ustanovení § 425 *Trestného poriadku*, a to: očakávanie uloženia trestu prepadnutia majetku s ohľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery páchatel'a, obava, že výkon trestu prepadnutia majetku bude zmarený či sťažený a konkrétne poznatky o takomto správaní páchatel'a. Zaistenie majetku v tomto prípade teda prichádza od úvahy voči obvinenému, ktorý

po vykonanom znaleckom dokazovaní vrátane vlastníkovi, ale zostanú zabezpečené pre účely zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia vecí, ochranného opatrenia zhabania vecí alebo zaistenia nároku poškodeného. Analogicky je možné postupovať aj pri osobnej prehliadke, ak by osoba mala na sebe cenné šperky, hodinky.

⁸ Pokyn 1. námestníka GP SR všeobecnej povahy č. III Spr 117/14/1000 zo dňa 15. 12. 2014 o zaist'ovanie vecí v priebehu domovej prehliadky s osobitným dôrazom na veci nešpecifikované v príkaze na domovú prehliadku. S poukázaním na bod 7 pokynu v takomto prípade nie je možné vec posudzovať ako „náhodne nájdenú“ a neodkladným zaist'ovacím úkonom začať trestné stíhanie vo veci. Keďže nejde o vec, ktorej držba je nebezpečná alebo zakázaná.

je stíhaný pre trestný čin, za ktorý vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvineného treba očakávať uloženie trestu prepadnutia majetku, a je obava, že výkon tohto trestu bude zmarený alebo sťažený. Trest prepadnutia majetku súd fakultatívne alebo obligatórne uloží, ak odsudzuje páchatel'a za niektorý z trestných činov uvedených v § 58 Trestného poriadku.

Zaistenie veci na účely výkonu trestu prepadnutia veci prichádza do úvahy, ak obvinený je stíhaný pre trestný čin, za ktorý vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvineného možno očakávať uloženie trestu prepadnutia veci a je obava, že výkon tohto trestu bude zmarený alebo sťažený. Podmienky na uloženie trestu prepadnutia veci sú upravené v § 60 Trestného zákona. Takéto zaistenie vykonáva súd a v prípravnom konaní prokurátor. Pri zaistení vecí obvineného sa postupuje podľa § 428 a nasl. Trestného poriadku, ktorý upravuje postup zaistenia vecí na účely výkonu trestu prepadnutia veci. V prípade, že táto vec alebo časť majetku, ktorá má byť postihnutá trestom prepadnutia veci, nie je dosiahnuteľná, alebo je zmiešaná s iným majetkom, ktorý nie je možné oddeliť, je možné zaistiť na účely trestu prepadnutia veci aj **tzv. náhradnú hodnotu**, patriacu páchatel'ovi podľa § 60 ods. 2 Trestného zákona.

Trestný poriadok neuvádza, kedy má policajt zabezpečovať uznesenie o zaistení majetku na účel výkonu trestu alebo ochranného opatrenia podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, § 428 ods. 2 Trestného poriadku, alebo § 461 ods. 2 Trestného poriadku avšak je vždy vhodnejšie ho zabezpečiť pred faktickým výkonom zaisťovacieho úkonu (vydanie vecí, odňatie vecí, príkaz na prehliadky atď.), najlepšie súčasne so zabezpečením príkazu alebo súhlasu na zaisťovací úkon. Toto rozhodnutie je totiž právnym titulom zaistenia uvedených vecí, resp. majetku za účelom výkonu trestu. Pričom je vhodné, aby príkaz alebo súhlas so zaisťovacím úkonom odkazoval na uznesenie o zaistení na účel výkonu trestu, alebo ochranného opatrenia podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, § 428 ods. 2 Trestného poriadku, alebo § 461 ods. 2 Trestného poriadku.

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že zaistenie sa vzťahuje na celý majetok a veci obvineného, ako aj na majetok a veci, ktoré obvinený nadobudne po zaistení.

Ne vzťahuje sa však na prostriedky a veci, na ktoré sa podľa zákona nevzťahuje prepadnutie majetku. U majetku alebo veciach, ktoré má obvinený v spoluvlastníctve s inými osobami, sa prepadnutie majetku alebo vecí môže vzťahovať len na spoluvlastnícky podiel, ktorý patrí obvinenému, a tak sa nemôže vzťahovať na majetkové podiely iných osôb. Zaistenie postihuje spoluvlastnícky podiel obvineného k majetku alebo veciam v podielovom spoluvlastníctve, ako aj k veciam patriacim do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Výnos z trestnej činnosti sa nemôže stať súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to ani priamo, ani sprostredkovane.⁹ Nariadiť zaistenie majetku alebo vecí obvineného a určiť, na ktoré prostriedky a veci sa toto zaistenie nevzťahuje, alebo zrušiť také zaistenie, je v prípravnom konaní oprávnený iba prokurátor, ktorý tak môže urobiť aj na základe návrhu vo veci konajúceho policajta.

Zaistenie veci za účelom výkonu zhabania veci prichádza do úvahy, ak sa vedie trestné stíhanie pre trestný čin, za ktorý vzhľadom na povahu a závažnosť činu treba očaká-

⁹ R 31/1978; Nejvyšší soud České socialistické republiky, Tz II 1/77, z 24. 03. 1977.

vať uloženie ochranného opatrenia zhabania veci a je obava, že výkon tohto ochranného opatrenia bude zmarený alebo sťažený. Zhabanie veci prichádza do úvahy v prípade, ak nie je možné uloženie trestu prepadnutia veci uvedenej v § 60 Trestného zákona. Na rozdiel od trestu prepadnutia veci, kde môže byť takto postihnutá iba vec patriaca páchatelovi, pri ochrannom opatrení táto podmienka neplatí a zhabaná môže byť akákoľvek vec spĺňajúca podmienku v § 83 Trestného zákona. V prípade, ak vec je nedosiahnuteľná alebo neidentifikovateľná, alebo je zmiešaná s majetkom páchatel'a alebo s majetkom inej osoby získaným v súlade so zákonom, môže súd uložiť zhabanie veci **tzv. náhradnej hodnoty**, ktorá zodpovedá hodnote tejto veci podľa § 83 ods. 4 Trestného zákona.

Keďže ide o zaisťovací inštitút, je potrebné ho vždy odôvodňovať konkrétnymi skutočnosťami, a to jednak o vzťahu k subjektu, ktorého peňažné prostriedky alebo veci či majetok sa majú zaisťovať, ako aj vo vzťahu ku konkrétnemu skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.¹⁰

Prepadnutie veci, ako ani zhabanie veci nemožno použiť v takom prípade, ak poškodenému vznikol z činu nárok na náhradu škody, ktorého uspokojenie by bolo prepadnutím veci alebo zhabaním veci znemožnené, alebo ak hodnota veci je v zjavnom nepomere k miere závažnosti prečinu, resp. súd upustí od potrestania páchatel'a.

Zaistiť majetok na účely zabezpečenia výkonu trestu alebo ochranného opatrenia možno nasledujúcimi inštitútmi.

- Zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 Trestného poriadku;
 - o *Ak ide o nehnuteľnosť, obchodný podiel (nie akcie!) a iné majetkové právo, tak v zmysle § 425 ods. 1 Trestného poriadku sa pri zaisťovaní majetku pre účely uloženia trestu prepadnutia majetku postupuje analogicky podľa § 50 Trestného poriadku, pozri výklad vyššie.*
- Zaistenie výkonu trestu prepadnutia veci podľa § 428 ods. 2 Trestného poriadku;
 - o *Ak ide o nehnuteľnosť, obchodný podiel (nie akcie!) a iné majetkové právo v zmysle § 428 ods. 2 Trestného poriadku sa pri zaisťovaní majetku pre účely uloženia trestu prepadnutia majetku postupuje analogicky podľa § 50 Trestného poriadku, pozri výklad vyššie.*
- Zaistenie výkonu ochranného opatrenia zhabania veci podľa § 461 ods. 2 Trestného poriadku;
 - o *Ak ide o nehnuteľnosť, obchodný podiel (nie akcie!) a iné majetkové právo, v zmysle § 461 ods. 2 Trestného poriadku sa pri zaisťovaní majetku pre účely uloženia trestu prepadnutia majetku postupuje analogicky podľa § 50 Trestného poriadku, pozri výklad vyššie.*
- Vydanie veci podľa § 89 Trestného poriadku;
 - o *použije sa v prípade, ak ide o hotovosť, cennosti, hnutel'né veci a listinné cenné papiere podľa prílohy 1, ktorými sa má zaistiť výkon trestu prepadnutia majetku podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, výkon trestu prepadnutia veci podľa § 428 ods. 2 Trestného poriadku alebo výkon ochranného opatrenia zhabania veci podľa § 461 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ide o peňažné prostriedky na účte v banke,*

¹⁰ Primerane nález ÚS SR I. ÚS 122/2018-123 z 30. 01. 2019.

je potrebné postupovať podľa špeciálneho ustanovenia § 95 ods. 9, resp. § 96 ods. 6 Trestného poriadku.

- Zaistenie počítačových údajov podľa §90 Trestného poriadku;
 - *Ak ide o rôzne formy elektronických peňazí, kreditov, kryptomien a pod., ktoré majú byť zaistené na výkon trestu prepadnutia majetku podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, výkon trestu prepadnutia veci podľa § 428 ods. 2 Trestného poriadku alebo výkon ochranného opatrenia zhabania veci podľa § 461 ods. 2 Trestného poriadku je potrebné postupovať podľa ustanovenia § 90 Trestného poriadku o uchovávaní a vydaní počítačových údajov.*
- Odňatie veci podľa §91 Trestného poriadku;
 - *Pozri výklad k vydaniu veci.*
- Prevzatie zaistenej veci podľa § 92 Trestného poriadku;
 - *použije sa najmä v prípade zaistenia podľa § 21 zákona o PZ s poukazom na ustanovenie § 29 a zákona o PZ.*
- Zaistenie peňažných prostriedkov podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku;
 - *je možné použiť, ak majú byť zaistené peniaze na účte v banke na účely zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia veci a ochranného opatrenia zhabania veci je možné využiť inštitút zaistenia peňažných prostriedkov podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku, ak existuje odôvodnené podozrenie, že ide o výnos z trestnej činnosti, alebo boli použité na spáchanie trestného činu, alebo sú na spáchanie trestného činu určené.*
 - *Dôvodnosť zaistenia musí byť daná konkrétnymi skutočnosťami, a to jednak vo vzťahu k obvinenému, ale taktiež charakteru skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie¹¹, pričom v zmysle § 95 ods. 1 Trestného poriadku je možné vydať príkaz na zaistenie peňažných prostriedkov aj a peňažné prostriedky dodatočne došlé na účet vedený v banke, a to aj vrátane príslušenstva, ak sa dôvod zaistenia vzťahuje aj na ne.*
- Zaistenie zaknihovaných cenných papierov podľa § 96 ods.1 Trestného poriadku;
 - *Je možné použiť, ak majú byť zaistené zaknihované cenné papiere podľa prílohy I na účely zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia veci a ochranného opatrenia zhabania veci je možné využiť inštitút zaistenia peňažných prostriedkov podľa § 96 ods. 1 Trestného poriadku, ak existuje odôvodnené podozrenie, že ide o výnos z trestnej činnosti, alebo boli použité na spáchanie trestného činu, alebo sú na spáchanie trestného činu určené.*
- Domovú prehliadku, osobnú prehliadku a prehliadku iných priestorov a pozemkov podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku.
 - *Pozri výklad k prehliadkam v časti zaistenia nároku poškodeného.*
- Obmedzujúce a zaisťovacie opatrenie za účelom zaistenia výkonu trestu postihujúceho majetok právnickej osoby podľa § 26 ods. 2, písm. a) až písm. c) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.
 - *Pozri výklad nižšie.*

¹¹ Nález ÚS SR I. ÚS 122/2018-123 z 30. 01. 2019.

B. 1) Zaistenie vecí a majetku obvinenej právnickej osoby na účely zaistenia výkonu trestu postihujúcej jej majetok

Obmedzujúce a zaisťovacie opatrenia podľa § 26 ods. 2, písm. a) až písm. c) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb smerujú k tomu, aby právnická osoba nepokračovala v trestnej činnosti alebo nedokonala čin, o ktorý sa pokúsila, alebo aby nezmarila uloženie trestu postihujúceho jej majetok (najčastejšie peňažný trest).

Vzhľadom na existenciu špeciálnych ustanovení o zaisťovaní výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 Trestného poriadku, trestu prepadnutia vecí podľa § 428 Trestného poriadku, alebo ochranného opatrenia zhabania vecí podľa § 461 Trestného poriadku sa bude vo vzťahu k týmto trestom, ktoré by postihli aj právnickú osobu, postupovať podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Ustanovenie § 26 ods. 2, písm. a) až písm. c) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb vo vzťahu k zaisteniu možné použiť len na zabezpečenie výkonu peňažného trestu, lebo Trestný poriadok nemá špeciálne ustanovenie pre zabezpečenie výkonu peňažného trestu. Uvedené ustanovenie rozširuje zaisťovacie možnosti vo vzťahu k majetku právnickej osoby.

Tento zaisťovací inštitút neslúži na zaistenie vecí dôležitých pre trestné stíhanie alebo zaistenie vecí, majetku a hodnôt, ktoré pochádzajú z trestnej činnosti, tzv. výnosu z trestnej činnosti. Týmto ustanovením nie je dotknutý inštitút zaistenia nároku poškodeného v zmysle § 50 a nasl. Trestného poriadku, ktorý je použiteľný aj voči obvinenej právnickej osobe. Za týmto účelom sa použijú inštitúty, ktoré sú uvedené vyššie v časti zaistenia nároku poškodeného.

Na to, aby súd vydal zaisťovacie alebo obmedzujúce opatrenie voči právnickej osobe podľa § 26 ods. 2 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, je potrebné, aby prokurátor v návrhu odôvodnil obavu konkrétnymi okolnosťami, že bez zaisťujúceho alebo obmedzujúceho opatrenia bude výkon trestu postihujúci majetok právnickej osoby zmarený konkrétnymi okolnosťami – analogicky ako pri väzbe podľa § 71 Trestného poriadku.

a) Povinnosť zložiť peňažnú sumu alebo vec do úschovy podľa § 26 ods. 2, písm. a) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Vo vzťahu k povinnosti zložiť peniaze alebo vec do úschovy je dôležité uviesť, že môže ísť jednak o vec, ktorou sa spáchal, trestný čin alebo bola určená na jeho spáchanie, vec pochádzajúca z trestnej činnosti, alebo na to určenú v zmysle § 60 ods. 1 TZ, ale taktiež môže ísť o inú vec, tzv. vec zodpovedajúcej hodnote nedosiahnuteľnej veci v zmysle § 60 ods. 2 TZ, pričom táto vec bude pri výkone trestu prepadnutia veci postihnutá. Z povahy vecí sa toto opatrenie použije v prípade, že ide o vec, ktorú možno fakticky odobrať z moci dotknutej osoby (hnutelná vec). Trestný poriadok, tak ako sme už uviedli, vo svojich ustanoveniach neobsahuje žiaden postup zaistenia majetku alebo peňažných prostriedkov na účte za účelom zabezpečenia výkonu peňažného trestu v zmysle Trestného poriadku. Vzhľadom na túto skutočnosť by potom

uloženie peňažného trestu právnickej osobe nemohlo byť ničím zaistené a v mnohých prípadoch by došlo k jeho zmareniu, pretože v prípade právnickej osoby nie je možné uložiť náhradnú sankciu, ktorá by sa premenila, tak ako je to v prípade fyzickej osoby v zmysle § 57 ods. 3 TZ s trestom odňatia slobody. Výsledkom tohto zaistenia má byť zisk takej peňažnej sumy, z ktorej sa bude dať vykonať peňažný trest uložený právnickej osobe.

b) Povinnosť nakladať s určitými vecami alebo právami podľa § 26 ods. 2, písm. b) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Druhým opatrením je obmedzenie nakladať s určitými vecami alebo právami, ktorých povaha neumožňuje faktické odobratie takejto veci, alebo hodnoty z moci obvinenej právnickej osoby do úschovy, pretože sa spravidla jedná o nehnuteľnosť, alebo nehmotnú vec majetkovej povahy jej majetkovými právami, pohľadávkami, patentmi, licenciami, inými nehmotnými statkami, ktoré nemožno prevziať do úschovy.

c) Povinnosť niečo vykonať, niečoho sa zdržať alebo niečo znášať podľa § 26 ods. 2, písm. c) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Povaha tohto opatrenia spočíva v tom, že sa právnickej osobe zabráni pokračovať v trestnej činnosti obmedzením disponovať s určitými právami alebo vecami či hodnotami, ktoré však nemožno fakticky odobrať z moci obvinenej právnickej osoby opatrením písm. a). Môže napríklad ísť o zákaz prevodov finančných prostriedkov na iné tuzemské alebo zahraničné účty, alebo obmedziť prevody finančných prostriedkov len do určitej výšky.

Porušenie zaistenia majetku zabezpečujúceho výkon trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia veci alebo ochranného opatrenia zhabania veci, alebo zaistovacieho alebo obmedzujúceho opatrenia podľa § 26 ods. 2, písm. a) až písm. c) môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1, písm. d), písm. g), písm. l) Trestného zákona alebo trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1, ods. 2, písm. a) Trestného zákona.

V zmysle § 426 ods. 2 Trestného poriadku má každý, kto má vo svojej moci vec, ktorá patrí do zaisteného majetku, je povinný, len čo sa o zaistení dozvie, oznámiť to prokurátorovi, alebo súdu, ktorý majetok zaistil. Inak zodpovedá za škodu spôsobenú opomenutím oznámenia.